

EMDR bij auditieve intrusies en de effecten van modaliteitsspecifiek belasten

Gepubliceerd: 21-10-2015 Laatst bijgewerkt: 19-04-2024

De doelstelling is te onderzoeken of EMDR effectief is bij het minder beladen maken van auditief beladen intrusies en daarnaast of het modaliteitsspecifiek belasten van het werkgeheugen een meerwaarde heeft bij het uitvoeren van EMDR-behandeling.

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Overige aandoening
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON42585

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

EMDR & Modaliteitsspecifiek belasten bij auditieve intrusies

Aandoening

- Overige aandoening
- Schizofrenie en andere psychotische stoornissen

Synoniemen aandoening

auditieve intrusies; stemmenhoorders & posttraumatische sresstoornis; trauma

Aandoening

post traumatische stressstoornis

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universiteit Utrecht

Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W, Vereniging EMDR Nederland sponsort twee EMDR-kits en reiskosten

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: auditieve hallucinaties, auditieve intrusies, EMDR, modaliteitsspecificiteit

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De afhankelijke variabele is de SUD (subjective units of disturbance) (dus; hoe naar vindt iemand het plaatje) en de onafhankelijke variabelen zijn de conditie (oogbewegingen, controleconditie en terugtellen) en type beeld (visueel, auditief).

Secundaire uitkomstmaten

nvt

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

EMDR wordt toepast bij mensen die last hebben van een posttraumatische stressstoornis (PTSS). Bij een PTSS komen hele nare ervaringen steeds terug in gedachten of dromen en veroorzaakt prikkelbaarheid, snel schrikken, slechte concentratie en woedeuitbarstingen. EMDR is niet alleen geïndiceerd bij PTSS, maar zinvol is bij elke persoon die last ondervindt van negatieve herinneringen (de Jongh & ten Broeke, 1993). Een cruciaal onderdeel van de procedure is dat de patiënt beelden van de negatieve herinnering ophaalt en simultaan horizontale oogbewegingen maakt. Het kost geheugencapaciteit om de oogbewegingen te maken en dat gaat moeilijk samen met het vasthouden van het beeld van de negatieve herinneringen. De negatieve herinnering wordt tijdens het maken van de oogbewegingen minder emotioneel beladen. Het huidige onderzoek omvat het aanbieden van oogbewegingen, het hardop laten terugtellen (een andere vorm van geheugenbelasting waarvan ook is aangetoond dat het werkt) of het staren naar een punt bij patiënten met PTSS en patiënten die last hebben

van auditieve hallucinaties (dingen horen die er in werkelijkheid niet zijn) terwijl deze groepen patienten tegelijkertijd een geheugenfragment ophalen. Dergelijk onderzoek is eerder gedaan bij diezelfde patiëntengroepen, maar het verschil met het huidige onderzoek is dat de oogbewegingen, het tellen of het staren wordt ingezet op een ander type geheugenfragment, namelijk op een iets wat mensen horen in plaats van zien (auditief in plaats van visueel). EMDR wordt voornamelijk gebruikt bij visueel beladen beelden van traumatische ervaringen, dus dingen die mensen voor zich zien. Echter, er kan bij herbelevingen van traumatische ervaringen ook sprake zijn van beladen auditieve beelden, dat wil zeggen; dingen die mensen horen. Er is reeds onderzoek gaande waarbij EMDR op stemmen (dus dingen die mensen horen) wordt toegepast, maar hierbij worden visuele beelden gegenereerd. Niet eerder werd gewerkt puur met materiaal wat mensen horen, zoals bijvoorbeeld de geheugenrepresentatie van stemmen (auditieve hallucinaties). De vraag is of en in hoeverre ook auditief beladen intrusies minder emotioneel en beladen kunnen worden met behulp van EMDR. Mocht er een effect gevonden worden, dan zou dit kunnen leiden tot een belangrijke uitbreiding in het toepassingsgebied van EMDR bij bijvoorbeeld auditieve hallucinaties of bij traumatische herinneringen die vooral auditief zijn opgeslagen, wat een enorme shift zou geven in behandelinterventies bij mensen met dergelijke klachten.

We willen daarnaast toetsen of het aanbieden van oogbewegingen een relatief voordeel biedt ten opzichte van een andere vorm van werkgeheugenbelasting, afhankelijk van de vorm van de traumatische geheugenrepresentatie (zien of horen). Er zijn studies gedaan die suggereren dat concurrerende taken die gematched zijn met de modaliteit van het trauma een groter effect sorteren in behandeling dan concurrerende taken die niet gematched zijn (Andrade, Kavanagh & Baddeley, 1997, Lilley, Andrade, Turpin, Sabin-Farrell, Holmes, 2009, Baddeley & Andrade, 2001, Kemps & Tiggeman, 2007, Kavanagh, Freese, Andrade & May 2001). Dit betekent dat het visueel belasten (bijvoorbeeld met oogbewegingen) bij voornamelijk visuele beelden gunstiger zou zijn en auditief belasten (bijvoorbeeld doormiddel van tellen) gunstiger bij auditieve beelden.

Doel van het onderzoek

De doelstelling is te onderzoeken of EMDR effectief is bij het minder beladen maken van auditief beladen intrusies en daarnaast of het modaliteitsspecifiek belasten van het werkgeheugen een meerwaarde heeft bij het uitvoeren van EMDR-behandeling.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek vindt plaats bij patiënten die reeds in behandeling zijn bij de betreffende afdelingen en instellingen. Metingen worden uitgevoerd door twee klinisch psychologen in opleiding, die ook aanvrager zijn van het onderzoek en vindt naast de reguliere behandeling plaats. Het gaat om experimenteel

onderzoek met een within-subject design waarbij patienten alle condities aangeboden krijgen (visueel belasten, auditief belasten en een controleconditie). Bij 'interventie' wordt aangegeven hoe dit plaats vindt.

Onderzoeksproduct en/of interventie

PTTS- doelgroep Patiënten worden voor het onderzoek gevraagd of zij zowel een auditief beladen intrusie als een visueel beladen intrusie kunnen ophalen en daarbij wordt gemeten hoeveel emotionele lading (gemeten in zelf gerapporteerde spanning (Subjective Units of Disturbance (SUD)) dit geeft. We vragen per beladen herinnering op een 0 tot 100 schaal hoeveel de herinnering auditief is (samen 100), om zo te bekijken of het effect van modaliteitsspecifiek belasten groter is wanneer de specifieke modaliteit ook meer aanwezig is in de intrusie. Wanneer de score hoger dan 50 is voor ofwel de auditieve of visueel beladen herinnering, kan deze herinnering gebruikt worden voor het onderzoek. Eenzelfde methode als in het onderzoek van van den Hout et al. (2011) wordt toegepast, waarbij afwisselend wordt gestart met de auditief beladen intrusie dan wel de verbaal beladen intrusie. In sessie 1 wordt de ene intrusie belast, in sessie 2 de tweede (gebalanceerd). Er zijn per herinnering drie condities die gebalanceerd worden aangeboden: geen belasting (GB), visuele belasting (VS) en auditieve belasting (AS), waarbij elke conditie 5 keer 60 seconden wordt aangeboden. Deze condities worden per herinnering afwisselend en in totaal 6 keer gebalanceerd aangeboden, waarbij vooraf, na elke conditie en nadien een SUD score wordt gevraagd van de herinnering. Bij de interventies volgens we de richtlijnen van de EMDR behandeling van PTSS (zoals bijv. na elke auditieve of visuele belasting vragen: >Wat komt erop?> en >Concentreer je daarop>, waarbij de belasting niet gecontinueerd wordt tijdens het stellen van deze vragen). De balancerings zorgt voor het ontstaan van zes condities van aanbieden.

Stemmenhoorder- doelgroep Patiënten worden voor het onderzoek gevraagd of zij een auditief beladen intrusie kunnen ophalen en daarbij wordt gemeten hoeveel emotionele lading (gemeten in zelf gerapporteerde spanning (Subjective Units of Disturbance (SUD)) dit geeft. We vragen per beladen herinnering op een 0 tot 100 schaal hoeveel de herinnering auditief en visueel is (samen 100), om zo te bekijken of het effect van modaliteitsspecifiek belasten groter is wanneer de specifieke modaliteit ook meer aanwezig is in de intrusie. Wanneer de score hoger dan 50 is voor de auditief beladen herinnering, kan deze herinnering gebruikt worden voor het onderzoek. Eenzelfde methode als in het onderzoek van van den Hout et al. (2011) wordt toegepast, waarbij we werken met de auditieve intrusie in 1 sessie. Er zijn drie condities die we gebalanceerd aanbieden: visuele belasting (VS) en auditieve belasting (AS) en geen belasting (GB), waarbij elke conditie 5 keer 60 seconden wordt aangeboden. Deze condities worden per herinnering afwisselend en in totaal 6 keer gebalanceerd aangeboden, waarbij vooraf, na elke conditie en nadien een SUD score wordt gevraagd van de herinnering. Bij de interventies volgens we de richtlijnen van de EMDR behandeling van PTSS (zoals bijv. na elke auditieve of visuele belasting vragen: >Wat komt erop?> en >Concentreer je daarop>, waarbij de belasting niet gecontinueerd wordt tijdens het stellen van deze vragen). De balancerings zorgt voor het ontstaan van drie condities van aanbieden. Voor de keuze van de auditieve belasting hebben we gekeken naar verschillende onderzoeken. Uit onderzoeken over reactietijd metingen van oogbewegingen en tellen van van den Hout en Engelhard (Engelhard et al. , 2011, van den Hout et al., 2011, van den Hout et al., 2010 en van den Hout, Engelhard, Beetsma, Slofstra, Hornsveld, Houtveen & Leer, 2010), blijkt dat de gemiddelde reactietijd van oogbewegingen (1 cyclus per 1 seconden)

ongeveer gelijk is aan de gemiddelde reactietijd van het terug tellen van 1000 met 1 naar beneden. Op basis hiervan is gekozen om voor de auditieve belasting deze teltaak toe te passen. Een teltaak doet tevens een beroep op de fonologische lus (zorgt voor de verwerking van auditieve en verbale informatie). Visueel belasten vindt plaats door het maken van oogbewegingen.

Inschatting van belasting en risico

Voor zover ons bekend zijn er geen risico's verbonden aan het onderzoek. Eerdere onderzoeken met EMDR hebben niet geleid tot negatieve gevolgen. Eerdere studies laten juist minder onregeling in EMDR-condities zien dan overige condities. Mochten er toch negatieve gevolgen zijn voor de patiënt dan wordt de behandelaar direct op de hoogte gebracht en wordt passende zorg geregeld.

Contactpersonen

Publiek

Universiteit Utrecht

Heidelberglaan 1
Utrecht 3584 CS
NL

Wetenschappelijk

Universiteit Utrecht

Heidelberglaan 1
Utrecht 3584 CS
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

IQ >80 (geschat),

Onderzoeksondersdeel 1: PTSS diagnose

Onderzoeksondersdeel 2: patiënten met auditieve hallucinaties

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

geen beheersing van de Nederlandse taal

suïcidaliteit

ernstige visuele of auditieve beperkingen

Onderzoeksopzet

Opzet

Type: Interventie onderzoek

Blinding: Open / niet geblindeerd

Controle: Geen controle groep

Doel: Behandeling / therapie

Deelname

Nederland

Status: Werving gestopt

(Verwachte) startdatum: 27-11-2015

Aantal proefpersonen: 56

Type: Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO

Datum: 21-10-2015

Soort: Eerste indiening

Toetsingscommissie: METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL54140.041.15